Dosarul nr. 21r-839/23 Judecătoria Orhei (sediul Rezina)
1-21176074-02-21r-29032023 Judecător: Cuculescu Veronica

D E C I Z I E
(dispozitiv)

20 septembrie 2023 mun. Chişinău

Colegiul penal al Curţii de Apel Chișinău, în componenţă:
Președintele ședinței de judecată, judecător Spoială Alexandru
Judecătorii Brînza Liubovi şi Băbălău Denis
Cu participarea:
Avocatului condamnatului Grijuc Victor
Condamnatului (prin teleconferință) Cernei *****

a judecat în şedinţa de judecată publică, prin intermediul teleconferinței, în ordine de recurs, recursul Penitenciarului nr. 17 – Rezina și condamnatului Cernei ***** declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) nr.21ji-470/2023 din 02 martie 2023, privind plângerea condamnatului Cernei ***** împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

În conformitate cu prevederile art. art. 448, 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Codul de procedură penală, Colegiul penal al Curţii de Apel Chişinău,-

D E C I D E:

Respinge ca nefondat recursurile Penitenciarului nr. 17 – Rezina și condamnatului Cernei ***** declarate împotriva încheierii Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) nr.21ji-470/2023 din 02 martie 2023 și se menține această încheiere fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător: Spoială Alexandru

Judecător Brînza Liubovi

Judecător Băbălău Denis

Dosarul nr. 21r-839/23 Judecătoria Orhei (sediul Rezina)
1-21176074-02-21r-29032023 Judecător: Cuculescu Veronica

D E C I Z I E

20 septembrie 2023 mun. Chişinău

Colegiul penal al Curţii de Apel Chișinău, în componenţă:
Președintele ședinței de judecată, judecător Spoială Alexandru
Judecătorii Brînza Liubovi şi Băbălău Denis
Cu participarea:
Avocatului condamnatului Grijuc Victor
Condamnatului (prin teleconferință) Cernei *****

a judecat în şedinţa de judecată publică, prin intermediul teleconferinței, în ordine de recurs, recursul Penitenciarului nr. 17 – Rezina și condamnatului Cernei ***** declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) nr.21ji-470/2023 din 02 martie 2023, privind plângerea condamnatului Cernei ***** împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Termenul de examinare a cauzei:
Prima instanță: 31.10.2022 – 02.03.2023;
Instanța de recurs: 29.03.2023 – 18.09.2023;
Procedura de citare a fost legal executată.

Asupra recursurilor, în baza materialelor din dosar şi a argumentelor prezentate în ședința de judecată, Colegiul penal

C O N S T A T Ă:

1. La data de 30 noiembrie 2021, condamnatul Cernei ***** a depus plângere împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău , Penitenciarul nr. 17 – Rezina și Penitenciarul nr. 11 – Bălți care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

2. Prin încheierea Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din 02 martie 2023 s-a admis parțial plângerea condamnatului Cernei *****. S-a constatat faptul că, Cernei ***** a.n.*****, a fost deținut în calitate de condamnat în Penitenciarul 17 – Rezina o perioadă de 1725 zile (11.06.2018-02.03.2023) în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În condițiile art. 473^4 alin. (4) Codul de procedură penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Cernei ***** cu 172 (una sută șaptezeci și două) zile, pentru perioada de 1725 zile (11.06.2018-02.03.2023) în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 17 – Rezina în calitate de condamnat, în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO. În privința perioadei rămase de 5 (cinci) zile, calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4) Codul de procedură penală, s-a acordat cu titlu de compensare condamnatului Cernei ***** născut la *****, suma de bani în mărime de 250 (două sute cinzeci) lei, adică, câte o unitate convențională pentru o zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova. În partea ce ține de aplicarea mecanismului compensatoriu de reducere a pedepsei pentru perioadele 21.11.2017-24.04.2018 și 24.04.2018-11.06.2018, termen în care Cernei ***** s-ar fi deținut în condiții inumane și degradante în Penitenciarul nr.13 – Chișinău și în Penitenciarul nr. 11 – Bălți, plângerea s-a respins ca fiind depusă tardiv.

3. Nefiind de acord cu încheierea primei instanțe, Penitenciarul nr. 17 – Rezina a formulat cerere de recurs împotriva încheierii Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din 02 martie 2023, solicitând casarea încheierii recurate și emiterea unei noi hotărâri privind respingerea integrală a plângerii condamnatului Cernei ***** ca neîntemeiată.

4. În motivarea cererii de recurs, susține că, condamnatul Cernei ***** s-a adresat instanței de judecată, plângerea sa fiind înregistrată în cancelaria judecătoriei la data de 30 noiembrie 2022, de unde rezultă că a depus-o contrar prevederilor Codului de procedură penală, care expres prevede că, plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertățile fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deținuți în astfel de condiții, acest termen de 6 luni fiind un termen de prescripție, iar plângerea urma a fi respinsă de instanța de judecată ca tardiv înaintată.

5. Relatează că, în raportul prezentat de Penitenciarul nr.17 – Rezina, au fost descrise condițiile de detenție din acest penitenciar referitor la problemele invocate de

reclamant în plângerea sa cu descrierea detaliată a situației actuale a condamnatului, respectiv a condițiilor în care acesta s-a deținut și se deține în Penitenciarul nr. 17 – Rezina, cu prezentarea argumentelor plauzibile fondate pe probe concrete, inclusiv imagini foto care combat pretenția condamnatului că s-ar fi încălcat careva norme legale care ar constitui o sursă de tratament inuman sau degradant decât dacă nu ar oferi un spațiu locativ mai mic de cât cel prevăzut de legislație. Condițiile de deținere din Penitenciarul nr. 17 - Rezina fiind probate cu foto-tabelul anexat la materialele cauzei din celula nr. 57, unde acesta s-a deținut și se deține la moment.

6. Totodată, indică, că la examinarea plângerii înaintate de Cernei ***** privind condițiile precare de detenție din Penitenciarul nr. 17 - Rezina, instanța de judecată n-a luat în considerare particularitățile individuale pentru fiecare caz în parte, aceasta fiind examinată prin prisma condițiilor generale din instituțiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2017 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane, precum și pe practica Curții Europene a Drepturilor Omului.

7. Urmare a dezacordului cu încheierea Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din 02 martie 2023, condamnatul Cernei ***** a formulat cerere de recurs, solicitând admiterea recursului declarat de către condamnatul Cernei ***** împotrivă încheierii Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din 02 martie 2023, cu casarea parțială respectivei încheieri, constatarea faptului că, prima instanță eronat a calculat perioada aflării în stare de arest preventiv și condamnat a lui Cernei ***** rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri privind recalcularea termenului și reducerea pedepsei condamnatului Cernei ***** născut la data *****, începând din data de 21.11.2017 (arest preventiv) și până la data de 11.06.2018 (adică adăugarea la termenul redus perioada de detenție în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău și nr. 11 – Bălți, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

8. În susținerea argumentelor invocate, menționează că, parțial nu este de acord cu decizia adoptată pe caz din motiv că, la emiterea încheierii judecătorești, judecătorul de instrucție incorect a calculat termenul aflat în calitate de prevenit și condamnat, fiind aplicate reduceri pedepsei parțial incomplete și nesatisfăcătoare.

9. În această ordine de idei, indică, că în articol 3 al Convenției CEDO nu este prevăzui nici un termen pentru depunerea plângerii, ba mai mult, începând din data reținerii, Astfel, având statut de condamnat se mențin în continuu, fără întrerupere, în detenție, in condiții precare de detenție contrare art. 3 din Convenție. Contrar acestor constatări, instanța eronat nu a luat în calcul perioada referitor la condițiile de detenție în Penitenciarele nr. 13 – Chișinău și nr. 11 – Bălți, începând cu data de 21.11.2017 (începutul termenului arestului preventiv). Reieșind din acest fapt, statutul de prevenit a lui Cernei ***** urma să fie calculat din data de 21.11.2017 până la moment, când sentința de condamnare a devenit definitivă. Prin urmare, instanța urmează să reducă pedeapsa în condițiile art. 385 alin. (5) Codul de procedură penală, două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

10. Susține că, al doilea aspect, ține de faptul că instanța de fond eronat a calculat termenul aflării în detenție cu statut de condamnat, și nu a aplicat corespunzător

mecanismul compensator în egală măsură cu circumstanțele constatate. Astfel, judecătorul de instrucție contrar condițiilor precare de detenție constatate care sunt în continuu, eronat a ajuns la concluzia de a reduce termenul pedepsei aplicând formula 1 (una) zi de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție, or condițiile precare de detenție se referă nu numai la condițiile din celula în care se deține condamnatul, dar din cumulul total, fiind constatat că reprezentantul Penitenciarului nr. 17 – Rezina nu a putut prezenta probe ce ar combate argumentele susținute de condamnat atât prin declarațiile făcute cât și prin documentele anexate la dosar, cu privire la condițiile sanitare și igienice, sistemul de canalizare și aerisire, alimentația, accesul la apă potabilă, asigurarea cu asistență medicală de calitate. Astfel, pentru aplicarea mecanismului compensatoriu în mod echitabil, având în vedere că alegațiile condamnatului Cernei ***** privind condițiile inumane de detenție corespund adevărului pornind inclusiv de la raționamentele expuse și constatate, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum și intensitatea, gravitatea și durata încălcării foarte mare, ținând cont de principiile proporționalității și echității, pentru o satisfacție cu adevărat echitabilă la nivel național și pentru a nu recurge eventual cu o adresare la CtEDO, consideră oportun și rezonabil de a calcula 3 zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție.

11. În consecință, ducând cont de circumstanțele cauzei și de motivele sus invocate, consideră imperios necesar admiterea recursului, casarea parțială încheierii din 02 martie 2023 și pronunțare unei noi decizii prin care să fie constatat integral termenul aflării în detenție cu statut prevenit, și termenul aflării în detenție ca condamnat până la data adoptării deciziei pe marginea examinări recursului dat, luând în considerație că, condamnatul Cernei ***** se menține în continuu în detenție, în condiții precare de detenție contrare art. 3 din Convenție. Astfel, în speță instanța urmează să rețină compensația maximă deoarece suferințele lui Cernei ***** în calitate de prevenit și respectiv de condamnat au atins cote maxime pe o durată foarte mare de detenție în condiții contrare art. 3 din CEDO. Or, conform jurisprudenței naționale formate deja în acest sens, instanțele în cazul constatări încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art. 3 din CEDO, conform jurisprudenței CtEDO, pentru ca remediul național preventiv compensatoriu pentru condiții inadecvate de detenție să fie efectiv, urmează să reducă pedeapsa cu închisoare, după cum urmează de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ, în temeiul art. 473^2 alin. (3) și art. 473^4 alin. (4) Codul de procedură penală.

12. Conform art.471 alin. (3) Codul de procedură penală, *la soluționarea chestiunilor prevăzute în art.469 alin. 1) pct.2) participarea condamnatului în ședința de judecată este obligatorie, cu excepția cazurilor în care acesta, fiind legal citat, nu s-a prezentat în instanță. Condamnatul prezent la ședință are dreptul să ia cunoștință de materialele prezentate instanței, să participe la examinarea lor, să înainteze cereri, inclusiv de recuzare, să dea explicații, să prezinte probe*.

13. Potrivit art.471 alin.(3^1) Codul de procedură penală, *este prevăzută posibilitatea soluționării chestiunilor prevăzute la art. 469 prin intermediul teleconferinței.*

14. În ședința instanței de recurs, *avocatul Grijuc Victor, în interesele*

*condamnatului Cernei ***** cât şi ultimul (prin teleconferinţă)* au solicitat admiterea recursului declarat de condamnat din motivele de fapt și de drept invocate, precum și respingerea recursului formulat de instituția penitenciară. *Reprezentantul Penitenciarului nr. 17 – Rezina*, fiind citat legal nu s-a prezentat, motivele neprezentării nefiind comunicate instanței de recurs, și astfel, Colegiul penal audiind poziția participanților la proces a dispus examinarea recursurilor în lipsa acestuia.

15. *Audiind participanții la proces, examinând materialele dosarului, Colegiul penal consideră recursurile ca fiind nefondate și pasibile respingerii, din următoarele considerente.*

16. În prim plan, cu referire la norma de procedura aplicabilă speței, Colegiul penal reține că, potrivit art.3 Codul de procedură penală, în desfăşurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanţa judecătorească. Legea procesuală penală poate avea efect ultraactiv, adică dispoziţiile ei, în perioada de tranziţie la o nouă lege procesuală penală, *pot rămâne aplicabile acţiunilor procesuale reglementate de legea nouă. Caracterul ultraactiv se stipulează în legea nouă*.

17. Potrivit dispozițiilor finale și tranzitorii a Legii nr.245 din 31.07.2023, art. V alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentei legi, recursurile declarate în cauzele penale şi contravenţionale pentru care au fost stabilite data şedinţei de judecată *se examinează conform procedurii de până la intrarea în vigoare a prezentei legi.*

18. Conform art. 437 alin.(1), pct. 4) Codul de procedură penală, *pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.*

19. Potrivit art. 448 alin.(1) Codul de procedură penală, *judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs*.

20. În conformitate art.449 Codul de procedură penală, *judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: **respinge recursul**, menţinând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat; recursul este depus peste termen; recursul este inadmisibil; admite recursul, casând hotărârea, parţial sau integral, şi ia una din următoarele soluţii: dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod, rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător*.

21. Conform art.469 Codul de procedură penală, *la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluţionează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: 1) liberarea condiţionată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părţii neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blîndă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amînarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vîrstă de pînă la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amînării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5)*

reabilitarea judecătorească (art.112 din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunităţii sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunităţii cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiţionate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatei pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinţei în cazul existenţei altor hotărîri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea ultimei hotărîri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea hotărîrii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrîngere cu caracter medical alienaţilor (art.101 din Codul penal); 13[1]) internarea forţată într-o instituţie ftiziopneumologică (art.961 din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau uşurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situaţiei (art.10 şi 10[1] din Codul penal), precum şi excluderii din hotărîrea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; 15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare); 16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripţie ale executării sentinţei de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităţilor care apar la punerea în executare a pedepselor; ***17[1]) constatarea condiţiilor de detenţie a condamnaţilor;*** *18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnaţi.*

22. Verificând legalitatea și temeinicia încheierii primei instanțe, Colegiul penal conchide că, judecătorul fondului întemeiat și justificat a admis parțial plângerea condamnatului Cernei ***** împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

23. Reieșind din materialele dosarului în coraport cu raportul instituției penitenciare nr. 2/549 din 18.02.2022, Colegiul penal constată că, prin sentința Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din 26.10.2018, Cernei ***** a fost condamnat în baza art.186 alin.(4) Codul penal la 6 ani închisoare. În baza art. 84 alin. (4) Codul penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate prin prezenta sentință și prin sentința Judecătoriei Strășeni (sediul Central) din 26.01.2018 i s-a stabilit pedeapsa definitivă 8 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

24. Colegiul penal reține că, condamnatul Cernei ***** în plângerea sa a solicitat constatarea condițiilor de detenție precare din instituțiile penitenciare în cadrul cărora își ispășește pedeapsa și anume Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, Penitenciarul nr.11 – Bălți și Penitenciarul nr. 17 – Rezina ale ANP, prin urmare, reieșind din Raportul prezentat de reprezentantul instituției penitenciare și din materialele cauzei, Cernei ***** a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, în perioadele 21.11.2017 – 28.11.2017, în

celula cu nr. 38, cu suprafața de 22,6 m^2, 28.11.2017 – 29.11.2017 în celula nr. 105 cu suprafața de 31,2 m^2 și 29.11.2017 – 24.04.2018 în celula nr. 97 cu suprafața de 43,7 m^2, în Penitenciarul nr. 11 – Bălți în perioada 24.04.2018 – 03.05.2018, în celula nr. 58, cu suprafața de 55, 83 m^2 și 03.05.2018 – 11.06.2018 în celula nr. 12 cu suprafața de 27,57 m^2 , în Penitenciarul nr. 17 – Rezina, în perioada 11.06.2018 – 03.12.2018 în celula nr. 68, cu suprafața de 15,78 m^2, 03.12.2018 – 02.06.2019 în celula nr. 57 cu suprafața de 13,11 m^2 și 02.06.2019 – prezent, în celula nr. 56, cu suprafața de 14,53 m^2. Începutul termenului de executare a sentinței este din 26.10.2018, sfârșitul termenului de executare a sentinței este la 25.10.2026.

25. Din conținutul raportului instituției penitenciare mai rezultă cu referire la condițiile de detenție din Penitenciarul nr.13 – Chișinău, că, condițiile de detenție pentru deținutul Cernei ***** *****, au corespuns minimului necesar conform condițiilor izolatorului de urmărire penală. Celulele corespund condițiilor de detenție și sunt amenajate conform prevederilor anexei nr. 22, 23 a Statutului executării pedepsei de către condamnați ce prevede lista obiectelor cu inventar din dotarea celulelor din blocul de regim. În același context potrivit prevederilor pct. 466 a aceluiași act normativ, pe perioada toamnă iarnă temperatura aerului în spațiile de locuit nu este mai mică de 18° C. Iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât și artificial prin intermediul instalațiilor electrice dotate cu becuri puterea căruia e de 100 W, celulele sunt amenajate cu prize. Aerisirea prin celule este asigurată prin intermediul geamurilor din celule și ferestre de aerisire amplasate mai sus de ușa intrării în celulă. Celulele sunt asigurate cu closete care este despărțit de restul celulei printr-un perete. Referitor la starea sanitaro -igienice, este de remarcat și faptul că anual este încheiat contract de prestare a serviciilor de deratizare și dezinsectizare, cu agenții economici de profil, care prestează serviciile respective periodic și la necesitate. Totuși deținutul este obligat să respecte regulile sanitaro - igienice și de igienă personală, să aibă un exterior îngrijit și să păstreze îmbrăcămintea și lenjeria de pat eliberată de administrația penitenciarului, să mențină permanent curățenia în încăperile de detenție, în celule, după deșteptare să-și aranjeze paturile conform modelului stabilit și să facă pe rând curățenie în celulă. Adăugător, s-a informat că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai (lenjerie de pat, obiecte de primă necesitate igienică conform necesităților), sunt asigurați cu hrană caldă de trei ori pe zi, conform graficului prestabilit, gratuit, din contul mijloacelor bugetului de stat, cu respectarea normelor stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, în conformitatea cu Ordinul MJ RM nr. 512 din 26.12.2007 cu privire la aprobarea regulamentului privind organizarea alimentației deținuților din penitenciar și Ordinului MJ RM nr. 100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deținuților pentru cazurile excepționale când aprovizionarea deținuților cu hrană caldă nu este posibilă și a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele. Totodată, Hotărârea Guvernului nr. 1462 din 30.12.2016, cu privire la „aprobarea Concepției Reformării sistemului penitenciar și Planului de măsuri pe anii 2016-2020”, stipulează că activitatea organelor sistemului penitenciar constă în implementarea unui ansamblu de măsuri social-politice, economice și ideologice de influență a condamnaților și persoanelor arestate preventiv, precum construcția și reamenajarea încăperilor actuale în

celule conform legislației în vigoare, ce urmează a fi realizate până la finele anului 2020. S-a menționat faptul că, în conformitate cu Ordinul MJ, nr.478 din 15.12.2006, pct.3 „Regulamentul cu privire la modul de asigurare a asistenței medicale persoanelor deținute în penitenciar", deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere. În această ordine de idei s-a concluzionat faptul că, deținutul Cernei ***** *****, în Penitenciarul nr.13 – Chișinău nu a fost marginalizat sub nici-un aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției.

26. Concomitent, referitor la condiţiile de detenţie din Penitenciarul nr. 11 – Bălți, s-a indicat că, potrivit informaţiei accesate de pe portalul ANP-lui, persoana vizată, a fost deţinută în Penitenciarul nr. 11 - Bălți, în următoarele celule: celula nr.58, în perioada de timp cuprinsă între 24.04.2018 – 03.05.2018, cu suprafaţa totală a spaţiului de detenţie de 55,83 m^2, unde blocul sanitar constituie 1,57 m^2, fiind amplasat la intrare în partea dreaptă a celulei, pereţii acestuia fiind ridicaţi până la tavan, dotat cu ventilare artificială şi cu uşă. Dimensiunea geamului: 1,04x1,15m, 1,17x1,13m. Cifra deţinuţilor a variat între 18 şi 20 persoane; celula nr.12, în perioada de timp cuprinsă între 03.05.2018 – 11.06.2018, cu suprafaţa totală a spaţiului de detenţie de 27,57 m^2, unde blocul sanitar constituie 2,35 m^2, fiind amplasat la intrare în partea dreaptă a celulei, pereţii acestuia fiind ridicaţi până la tavan, dotat cu ventilare artificială şi cu uşă. Dimensiunea geamului: 1,00x0,92m. Cifra deţinuţilor a variat între 6 şi 9 persoane. Celulele corespund condiţiilor de detenţie şi sunt amenajate conform prevederilor anexei nr. 22, 23 a Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, ce prevede lista obiectelor cu inventar din dotarea celulelor din blocul de regim. Iluminarea în celule este asigurată natural prin intermediul geamurilor, precum şi artificial prin intermediul instalaţiilor electrice dotate cu becuri puterea cărora e de 100 W. Celulele sunt dotate cu prize la tensiunea 220W, cu aparate de protecţie pentru limitarea sarcinii conectate, instalate în afara încăperilor date. Aerisirea în celule este asigurată prin intermediul geamurilor din celule care sunt utilate cu deschidere în două părţi şi oberliht, totodată uşile celulelor sunt dotate cu vizor şi vizetă, care sunt folosite și pentru aerisirea artificială a celulelor. Apa potabilă este asigurată în permanentă de ÎM Regia APA CANAL Bălți. Accesul la apa potabilă este de 24 ore, în fiecare celulă persist lavoar cu robinet. Potrivit prevederilor pct. 466 a Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, celulele sunt conectate la sistemul centralizat de canalizare şi încălzire sezonieră asigurate de SA CET Nord mun.Bălți şi pe perioada toamnă-iarnă temperatura aerului în spaţiile de locuit nu este mai mică de 18°C. Celulele de locuit sunt amenajate cu vas pentru closet de pardoseală şi lavoar care este despărţit de restul celule. Conform ari. 2421 pct. 5) şi 12) Codul de executare, condamnaţii au obligaţia să respecte regulile sanitaro-igienice şi anume: regulilor de igienă individual şi colectivă în camera de deţinere, respectarea indicaţiilor medicului, precum menţinerea curăţeniei în încăperile de detenţie şi de serviciu, la locul de muncă, aranjarea patului conform modelului stabilit după deşteptare şi efectuarea curăţeniei în camera de detenţie. Deci se poate concluziona că efectuarea, menţinerea şi respectarea curăţeniei în încăperile de detenţie este o obligaţie imperativă a deţinutului care se deţine în această încăpere. Pe perioada detenţiei în Penitenciarul nr. 11 Bălți, persoana vizată, a

fost asigurată cu toate produsele de igienă: săpun de toaletă, săpun de rufe, hârtie igienică, aparat de ras, periuţă şi pastă de dinţi, care sunt repartizate condamnaţilor conform normelor stabilite în Hotărârea de Guvern nr. 609/2006, privind aprobarea normelor minime de alimentare zilnică a deţinuţilor şi de eliberare a detergenţilor, în baza anexei nr. 7. Referitor la starea sanitaro-igienică, este de remarcat şi faptul că, anual este încheiat contract de prestare a serviciilor de deratizare şi dezinsecţie, cu agenţi economici de profil, care prestează serviciile respective periodic şi la necesitate. Spălarea lingeriei de pat se face săptămânal, conform registrului şi graficului stabilit în spălătoria penitenciarului. Totodată spălătoria este dotată cu o maşină de spălat pentru 27 kg de rufe, o maşină de spălat pentru 20 kg de rufe, o maşină de spălat pentru 18 kg de rufe şi o centrifugă pentru uscare a hainelor cu capacitatea de 100 kg. La cerinţa deţinuţilor hainile spălate sunt puse la uscat în locul special amenajat pentru uscarea hainelor. Pentru deţinuţi baia se petrece nu mai puţin de o dată pe săptămână conform graficului stabilit, la temperaturi admisibile, în strictă conformitate cu prevederile Statutului executării pedepsei de către condamnaţi. Penitenciarul nr. 11 Bălţi, este cu statut de izolator de urmărire penală de tip celulă, din acest motiv nu dispune de locuri special amenajate pentru fumători, însă, dispune de 3 celule care sunt destinate pentru nefumători şi la cererea acestora sunt amplasaţi în ele. Pe perioada detenţiei în Penitenciarul nr. 11 Bălţi, *****, nu s-a adresat cu plângeri în adresa administraţiei instituţiei privind presupusele condiţii inadecvate de detenţie. Într-un final conchidem că, lui *****, i-a fost acordat minimul de condiţii pentru executarea detenţiei. Ultimul nu s-a adresat cu plângeri în adresa administraţiei instituţiei privind presupusele condiţii inadecvate de detenţie.Referitor la condiţiile de detenţie din Penitenciarul nr.13 Chișinău, se indică că, condiţiile de detenţie pentru deţinutul *****, au corespuns minimului necesar conform condiţiilor izolatorului de urmărire penală. Celulele corespund condiţiilor de detenţie şi sunt amenajate conform prevederilor anexei nr. 22, 23 a Statutului executării pedepsei de către condamnaţi ce prevede lista obiectelor cu inventar din dotarea celulelor din blocul de regim. In acelaşi context potrivit prevederilor pct. 466 a aceluiaşi act normativ, pe perioada toamnă iarnă temperatura aerului în spaţiile de locuit nu este mai mică de 18° C. Iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalaţiilor electrice dotate cu becuri puterea căruia e de 100 W, celulele sunt amenajate cu prize. Aerisirea prin celule este asigurată prin intermediul geamurilor din celule şi ferestre de aerisire amplasate mai sus de uşa intrării în celulă. Celulele sunt asigurate cu closete care este despărţit de restul celulei printr-un perete. Totuşi deţinutul este obligat să respecte regulile sanitaro-igienice şi de igienă personală, să aibă un exterior îngrijit şi să păstreze îmbrăcămintea şi lenjeria de pat eliberată de administraţia penitenciarului, să menţină permanent curăţenia în încăperile de detenţie, în celule, după deşteptare să-şi aranjeze paturile conform modelului stabilit şi să facă pe rând curăţenie în celulă. Referitor la starea sanitaro- igienice, este de remarcat şi faptul că anual este încheiat contract de prestare a serviciilor de deratizare şi dezinsectizare, cu agenţii economici de profil, care prestează serviciile respective periodic şi la necesitate. Adăugător, informează că deţinuţii sunt asiguraţi cu minimul necesar pentru trai (lenjerie de pat, obiecte de primă necesitate igienică conform necesităţilor), sunt asiguraţi cu hrană

caldă de trei ori pe zi, conform graficului prestabilit, gratuit, din contul mijloacelor bugetului de stat, cu respectarea normelor stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, în conformitatea cu Ordinul MJ RM nr. 512 din 26.12.2007 cu privire la aprobarea regulamentului privind organizarea alimentaţiei deţinuţilor din penitenciar şi Ordinului MJ RM nr. 100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deţinuţilor pentru cazurile excepţionale când aprovizionarea deţinuţilor cu hrană caldă nu este posibilă şi a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele. Totodată, Hotărârea Guvernului nr. 1462 din 30.12.2016, cu privire la „aprobarea Concepţiei Reformării sistemului penitenciar şi Planului de măsuri pe anii 2016-2020", stipulează că activitatea organelor sistemului penitenciar constă în implementarea unui ansamblu de măsuri social-politice, economice şi ideologice de influenţă a condamnaţilor şi persoanelor arestate preventiv, precum construcţia şi reamenajarea încăperilor actuale în celule conform legislaţiei în vigoare, ce urmează a fi realizate în perioada 2016-2020. Referitor la petiţiile adresate conducerii Penitenciarului nr. 13 Chişinău, menţionează că deţinutul nu a adresat careva petiţii referitor la condiţiile de detenţie. Este de menţionat faptul că în conformitate cu Ordinul MJ nr.478 din 15.12.2006, pct.3 „Regulamentul cu privire la modul de asigurare a asistenţei medicale persoanelor deţinute în penitenciar", deţinuţii zilnic sunt verificaţi de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, în această ordine de idei se conclude faptul că deţinutul Cernei ***** nu a fost marginalizat sub nici-un aspect inuman şi/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiţii a executării detenţiei.

27. Referitor la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 17 – Rezina, instituția penitenciară, prin raportul prezentat a menționat că, condiţiile de detenţie pentru deţinutul Cernei ***** au corespuns minimului necesar conform condiţiilor izolatorului de urmărire penală. Celulele în care s-a deţinut corespund condiţiilor de detenţie şi sunt amenajate conform prevederilor anexei nr. 22 a Statutului executării pedepsei de către condamnaţi ce prevede lista obiectelor cu inventar din dotarea celulelor din blocul de regim. In acelaşi context potrivit prevederilor pct. 466 a aceluiaşi act normativ, pe perioada toamnă iarnă temperatura în spaţiile de locuit nu este mai mică de 18° C. Iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalaţiilor electrice dotate cu becuri puterea căruia e de 100 W, celulele fiind amenajate cu prize. Aerisirea prin celule este asigurată prin intermediul geamurilor din celule şi ferestrelor de aerisire amplasate mai sus de uşa intrării în celulă. Celulele sunt asigurate cu closete care sunt despărţite de restul celulei printr-un perete. Este de menționat faptul, că deţinutul este obligat să respecte regulile sanitaro-igienice şi de igienă personală, să un exterior îngrijit şi să păstreze îmbrăcămintea şi lenjeria de pat eliberată de administrația penitenciarului, să menţină permanent curăţenia în încăperile de detenţie, în celule, după deşteptare să-şi aranjeze paturile conform modelului stabilit şi să facă pe rând curăţenie în celulă. Referitor la starea sanitaro-igienice, este de remarcat şi faptul că anual este încheiat contract de prestare a serviciilor de deratizare şi dezinsectizare, cu agenţii economici de profil, care prestează serviciii respective periodic şi la necesitate. Adăugător, se informează că deţinuţii sunt asiguraţi cu minimul necesar pentru trai (lenjerie de pat, obiecte de primă necesitate igienică conform necesităţilor),

alimentaţia deţinuţilor efectuându-se conform Ordinului Ministerului Justiţiei nr. 512 din 26.12.2007 cu privire la aprobare, regulamentului privind organizarea alimentaţiei deţinuţilor din penitenciar şi Ordinului MJ RM nr. 100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deţinuţilor pentru cazurile excepţionale când aprovizionarea deţinuţilor cu hrană caldă nu este posibilă şi a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele.

28. Conform art. 473^2 Codul de procedură penală, *plîngerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat. Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie menţionate la alin.(1) trebuie să conţină datele privind perioada şi locul detenţiei, precum şi descrierea detaliată a condiţiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile materiale contestate. La plîngere pot fi anexate explicaţiile altor condamnaţi sau preveniţi, copiile plîngerilor anterioare, adresate administraţiei instituţiei penitenciare sau autorităţilor de supraveghere, şi răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plîngerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentinţa sau încheierea. Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei. În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, în privinţa perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească.* ***Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale*** *sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie.*

29. Conform art. 473^4 Codul de procedură penală, *la evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părţi, cît şi rapoartelor instituţiilor naţionale şi internaţionale în domeniu. La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată ţine cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum şi de perioada în care condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţiile contestate. În urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, instanţa de judecată obligă administraţia instituţiei*

penitenciare să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăşi 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculîndu-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de pînă la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), preveniţii sînt despăgubiţi în conformitate cu art. 385 alin.(5) şi (6) sau, după caz, aceştia pot înainta o acţiune civilă. Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin.(4) şi (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăţiei organului care pune în executare sentinţa sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ. Dacă nu se constată încălcări ale prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în cadrul executării pedepsei sau al detenţiei preventive, instanţa de judecată dispune respingerea plângerii. Încheierea adoptată în condiţiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părţi, în termen de 10 zile de la data pronunţării, prin intermediul instanţei de fond. În cazul încasării mijloacelor băneşti, încheierea instanţei de judecată se execută în condiţiile prevăzute de Codul de executare.

30. Raportând dispozițiile normelor sus-citate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția judecătorului de instrucție prin prisma pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul penal apreciază concluzia instanței de fond ca fiind una corectă.

31. După cum s-a stabilit supra, Cernei ***** a fost deținut în diferite perioade în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău : 21.11.2017 – 24.04.2018, în Penitenciarul nr. 11 – Bălți : 24.04.2018 – 11.06.2018, și în Penitenciarul nr. 17 – Rezina : 11.06.2018 – 02.03.2023 (data emiterii încheierii recurate). Prin urmare, Colegiul penal atestă că, prin plângerea din speță, condamnatul Cernei ***** a contestat perioadele de detenție în condiții inumane în Penitenciarul nr.13 – Chișinău, Penitenciarul nr. 11 – Bălți și Penitenciarul nr. 17 - Rezina în calitate de condamnat, iar prima instanță întemeiat a admis solicitarea condamnatului privind condițiile de detenție precare în instituțiile penitenciare în care a fost deținut în Penitenciarul nr. 17 - Rezina, constatând că, cererea întrunește parțial condițiile prevăzute de art. 473[2] – 473[4] Codul de procedură penală, iar solicitările condamnatului privind condițiile de detenție în Penitenciarele nr. 13 – Chișinău și nr. 11 – Bălți fiind respinse ca tardive.

32. În acest sens, instanța de recurs respinge ca fiind neîntemeiate argumentele condamnatului privind calcularea eronată a termenului condamnatului Cernei ***** de detenție în Penitenciarele nr. 13 – Chișinău și nr. 11 – Bălți, or, judecătorul de instrucție corect a indicat că, Cernei ***** plângerea referitoare la condițiile de detenție în

Penitenciarul nr. 13 – Chișinău și Penitenciarul nr. 11 – Bălți este tardivă.

33. Aici, Colegiul penal reține că, plângerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deţinuţi în astfel de condiţii.

34. Subsecvent, instanța de recurs relevă că, ținând cont de faptul că, prevederile art. art. 473^2, 473^3 şi art. 473^4 Codul de procedură penală, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, în cazul dat termenul stabilit de legiuitor prin art. 473^2 alin. (5) Codul de procedură penală, se va calcula prin prisma faptului intrării în vigoare a Legii nr. 272 din 29.11.2018, astfel se constată că, condamnatul a înaintat plângerea în afara termenului de 6 luni prevăzut de art. 473^2 alin. (5) Codul de procedură penală, termen care a început să curgă la 01.01.2019 și a expirat la 30.06.2019.

35. Colegiul penal reține că, potrivit raportului prezentat de Penitenciarul nr. 17 – Rezina, se reține că, în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău, condamnatul a fost deținut în următoarele perioade: 21.11.2017 – 24.04.2018, iar în Penitenciarul nr. 11 – Bălți, în perioada 24.04.2018 – 11.06.2018, iar plângerea privind condițiile de detenție în instituțiile penitenciare enunțate a fost depusă la data de 30.11.2021, cu omiterea termenului de 6 luni prevăzut de lege și expirat la 11.12.2018.

36. În acest sens, instanţa de recurs subliniază că, potrivit art. 230 alin.(2) Codul de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual şi nulitatea actului efectuat peste termen. Termenul omis poate fi restabilit în conformitate cu prevederile art. 234 alin.(1) Codul de procedură penală, care stabileşte că, dacă persoana respectivă a omis termenul procedural din motive întemeiate, acesta poate fi restabilit, la cererea ei, prin hotărâre a organului de urmărire penală sau a instanţei de judecată, în condiţiile legii.

37. Prin urmare, Colegiul penal remarcă, contrar argumentelor în recursul formulat că, plângerea condamnatului în partea constatării condițiilor de detenție contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău și Penitenciarul nr. 11 – Bălți a fost depusă cu omiterea acestui termenului de 6 luni, care este un termen de decădere, pentru a se adresa cu plângere împotriva condițiilor precare de detenție. Termenul de 6 luni, a fost instituit printr-o normă legală imperativă care nu conține careva excepții. Respectiv, prima instanță corect a constatat că, plângerea condamnatului Cernei ***** în partea enunțată este tardivă și corect a concluzionat asupra respingerii acesteia.

38. Subsecvent, instanța de recurs reține, că instanța de fond just s-a expus asupra solicitărilor condamnatului Cernei ***** ce vizează condițiile inumane și degradante, contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, de detenție din Penitenciarul nr. 17 - Rezina pentru perioada 11.06.2018 și până la data emiterii încheierii contestate, ce constituie 1725 zile, dispunând corect reducerea pedepsei în privința condamnatului cu 1 zi pentru fiecare 10 zile în care acesta a fost deținut în condiții inumane și degradante în instituțiile penitenciare vizate, prin aplicarea prevederilor art. 473^4 alin.(4) Codul de procedură penală, astfel încât, din termenul pedepsei stabilite de Cernei ***** să se reducă 172 de zile, iar în ce privește perioada de 5 (cinci) zile calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4)

Codul de procedură penală, cu titlu de despăgubire, s-a acordat condamnatului suma de bani în mărime de 250 (două sute cincizeci) lei, şi anume o unitate convenţională pentru o zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie. Or, potrivit raportului prezentat de către administrația instituției penitenciare nr. 17 – Rezina, judecătorul de instrucție întemeiat a precizat că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în penitenciarele vizate, pe perioada de 1725 zile, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi a atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în instituțiile penitenciare enunțate .

39. Colegiul penal respinge argumentul instituției penitenciare privind netemeinicia plângerii condamnatului împotriva condițiilor precare de detenție și reține în acest sens, că în raportul prezentat de penitenciar se indică că, lui Cernei ***** i-a fost acordat minimul de condiții pentru executarea detenției, însă, în susținerea argumentelor date nu au fost prezentate careva probe, astfel încât, în lipsa acestora, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către condamnat, duc la concluzia că alegațiile din cererea înaintată sunt justificate.

40. Mai mult ca atât, instanța de recurs scoate în evidență posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegațiile din cererea condamnatului sunt justificate.

41. Colegiul penal respinge și alegațiile Penitenciarul nr. 17 – Rezina privind tardivitatea plângerii condamnatului Cernei ***** or, ultimul a fost deținut în Penitenciarul nr. 17 - Rezina, începând cu 11.06.2018 și se reține până în prezent. Prin urmare, Colegiul penal atestă că, în cererea de constatare a aflării în detenţie în condiţii contrare prevederilor art. 3 CEDO inclusiv în Penitenciarul nr. 17 – Rezina, care a fost depusă de către condamnat la data de 30.11.2021, prin s-a solicitat reducerea pedepsei în temeiul art. 473^2 - 473^4 Codul de procedură penală a fost depusă în termen ori potrivit art.473^2 alin.(5) Codul de procedură penală, plângerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamenta, la caz, condamnatul se deține în instituția penitenciară vizată până în prezent.

42. Instanța de recurs ține să menționeze că, CtEDO a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (*cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 4727; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 20472, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62*). La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3.

Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (*cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63*). Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (*cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94*). Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei (*Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80*).

43. CtEDO a mai constatat că, anumite condiții de trai ale deținuților constituie tratamente inumane și/sau degradante, și anume: suprapopularea din penitenciare - consideră că fiecare deținut trebuie să aibă un spațiu de cel puțin 4 m^2 (*cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 80*); celulele nedotate (*cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46*), cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei (*cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005, § 53*), puțin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităților de recreare; lipsa hranei (*cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 43-44*); lipsa unei asistențe medicale corespunzătoare (*cauza Holomiov v. RM, 07.11.2006, § 120-121*).

44. În același context, instanța de recurs reține, că potrivit Raportului de activitate al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT) pentru anul 2018 elaborat de membrii CpPT, potrivit căruia, **Penitenciarul nr. 17 – Rezina,** face parte din instituțiile penitenciare asupra cărora Consiliul pentru Prevenirea Torturii s-a axat pentru stabilirea situației în locurile de detenție. Astfel, CpPT atrage atenția ANP că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate sunt într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate drept condiții inumane și degradante. CpPT observă și anumite progrese la acest compartiment. CpPT salută această decizie a ANP și încurajează administrația instituțiilor penitenciare de a continua eforturile de îmbunătățire a condițiilor în acest sector. Consiliul reamintește că CPT a subliniat, că starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar după numărul de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la un moment dat, dar în egală măsură și ratele ofi ciale de ocupare (număr de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m² de spaţiu locativ per deţinut și de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fi e inclus în acest calcul. În plus, standardul de 4 m² ar trebui să cuprindă celulele colective. În ceea ce privește celulele individuale, fiecare celulă de acest tip, care măsoară mai puţin de 6 m², ar trebui scoasă din uz sau lărgită. Accesul la baie al deținuților este asigurat preponderent de către administrația penitenciarelor conform graficelor stabilite, cel puțin o dată pe săptămână. Majoritatea deținuților spun că vor să facă baie mai des. Aproape toți deţinuţii se plâng că spălarea

hainelor personale pentru ei este o problemă majoră, deoarece lipsesc condiţiile necesare, inclusiv pentru uscarea hainelor. CpPT atrage atenția că în Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela) este stipulat că deținuților trebuie să fi e disponibilă igiena personală; în acest scop, ei trebuie să dispună de apă și de articole de toaletă necesare sănătății și curățeniei lor. Aprovizionarea cu apă în unele penitenciare este dificilă. În toate penitenciarele, CpPT a constatat probleme ce țin de cantitatea și calitatea alimentației. Mai mulți deținuți au spus că preferă să-și pregătească propria hrană cu produse pe care le-au primit de la familiile lor. Problemele de bază cu care se confruntă sistemul penitenciar este infrastructura învechită și finanțarea insuficientă. Blocurile alimentare ale penitenciarelor duc lipsă de utilajul și inventarul necesar. Prepararea hranei în majoritatea penitenciarelor se efectuează la cazane pe carburanți solizi (lemn și cărbune). Organizarea alimentaţiei deţinuţilor se efectuează conform Ordinului MJ nr. 512 din 12 decembrie 2007 și HG nr. 609 din 29 mai 2006, și Ordinului MJ RM nr.100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deţinuţilor pentru cazurile excepţionale când aprovizionarea deţinuţilor cu hrană caldă nu este posibilă, și a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele. CpPT constată că aceste norme nu țin cont de diete speciale pentru deținuții cu afecțiuni medicale, cum ar fi diabetul zaharat, sau de convingeri (religioase sau alte) ale deținutului. CpPT în continuare constată că aproape toți deținuții din penitenciarele de tip izolator de urmărire penală și deţinuţii aflaţi la regim inițial și regim disciplinar (în carantină) sunt supuși unui regim, care constă într-o oră sau două ore de exerciții în aer liber pe zi, care sunt petrecute în curți mici. Deținuții petrec restul zilei închiși în celulele lor, frecvent suprapopulate. Resursele umane în domeniul medical sunt în continuă fluctuație și prezintă cea mai mare provocare în vederea asigurării accesului deținuților la îngrijiri de sănătate. Urmare a reorganizării sistemului penitenciar, au fost reduse funcții medicale; condițiile de angajare a medicilor se supun regulilor generale penitenciare și personalul medical anterior angajat din contul funcțiilor atestate a fost concediat cu imposibilitate de reangajare; personalul medical mediu atestat (felcerii, asistenții medicali) au fost retrogradați de la poziția de ofițer la subofițer și, respectiv, au pierdut în salariu; calcularea stagiului de muncă pe specialități înrudite doar ofițerilor a defavorizat personalul medical mediu atestat. Consiliul constată că, comparativ cu anul 2017 personalul medical în sistemul penitenciar s-a micșorat ca număr și funcții, mai mult de 5 penitenciare sunt fără medic, iar reforma sectorială a agravat situația. Consiliul își exprimă îngrijorarea privind accesul deținuților la îngrijiri medicale condiționat de lipsa personalului și suprasolicitarea acestuia. Se indică, că condițiile materiale de detenție în celule, în Penitenciarul nr. 13 din Chișinău, rămân departe de a fi satisfăcătoare. Multe celule sunt într-o stare de igienă nesatisfăcătoare. Accesul la lumina naturală este limitat datorită dimensiunilor mici ale ferestrelor și existenței unor obiecte externe care împiedică pătrunderea luminii naturale. De asemnea, aerisirea artificială nu funcționează în majoritatea penitenciarelor. Celulele sunt într-o stare igienică proastă, paturi înguste, ecranate de o perdea, cu saltele adesea uzate. Instalațiile sanitare (chiuvete, toalete) sunt, în general, insalubre. Lucrurile personale ale deținuților sunt depozitate în genți, sub pat. Deținuții adesea dorm pe saltele murdare și uneori goale. Sunt, de

asemenea, restanțe privind asigurarea cu haine a deținuților. Nivelul de supraaglomerare observat de CpPT într-un număr de celule este inacceptabil.

45. Nu în ultimul rând, Colegiul penal consideră necesar de a preciza că, la data de 28 februarie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat mai multe decizii în cauzele *Baban si alţii c. Moldovei, Bulgacov si alţii c. Moldovei, Cobîlceanu si alţii c. Moldovei, Filat si alţii c. Moldovei, Condreanu si alţii c. Moldovei, Grigoras si alţii c. Moldovei şi Talambuţa si alţii c. Moldovei*, unde reclamanţii s-au plâns în faţa Curţii în baza art. 3 CEDO, invocând condiţiile materiale inadecvate de detenţie şi, în unele cereri, lipsa asistenței medicale corespunzătoare, precum şi lipsa unui remediu efectiv pentru realizarea drepturilor lor.

46. Astfel, făcând referire la decizia pronunțată anterior la data de 28 februarie 2019 în cauza *Draniceru c. Moldovei*, şi având în vedere noul remediu preventiv compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție în baza Legii nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 01 ianuarie 2019) şi Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, Curtea a considerat că, în principiu, acesta ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenţiei provocate de anumite condiţii precare de detenţie. Curtea a considerat că noul remediu instituit prin Legile nr. 163 şi n. 272 este adoptat, în principiu, în conformitate cu criteriile enunţate în cauza *Sisanov c. Moldovei*, şi că el ar putea fi considerat apriori efectiv pentru contestarea condițiilor inadecvate de detenție din Republica Moldova, astfel încât Curtea a declarat respectivele cereri inadmisibile din cauza neepuizării remediului național în acest sens.

47. Instanța de recurs consideră că, reducerea stabilită a fost una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, și care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate.

48. Din considerentele enunțate, instanța de recurs constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. În cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează soluția emisă, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de apel/recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (*Garcia Ruis contra Spaniei, Helle contra Finlandei*).

49. În prezența circumstanțelor sus-enunțate, instanța de recurs statuează asupra temeiniciei încheierii judecătorului primei instanțe, considerente pentru care, recursurile declarate de Penitenciarului nr. 17 – Rezina și de condamnatul Cernei ***** urmează a fi respinse ca nefondat.

50. În baza art. art. 448, 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Codul de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,

D E C I D E :

Respinge ca nefondat recursurile Penitenciarului nr. 17 – Rezina și a condamnatului Cernei ***** declarate împotriva încheierii Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) nr.21ji-470/2023 din 02 martie 2023 și se menține această încheiere fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător: Spoială Alexandru

Judecător Brînza Liubovi

Judecător Băbălău Denis